

КОМЕНТАРІ
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
до зауважень та рекомендацій, викладених у звіті експертної групи
«Про результати акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми
47172 Соціологічне забезпечення управлінських процесів,
рівень вищої освіти Бакалавр, спеціальність 054 Соціологія

Висловлюємо вдячність членам експертної групи за продуктивну співпрацю, ґрунтовний аналіз та виявлення сильних і слабких сторін ОП «47172 Соціологічне забезпечення управлінських процесів». Надані рекомендації слугуватимуть покращенню реалізації ОПП та її подальшому вдосконаленню відповідно до місії Університету, цілей програми і побажань стейкхолдерів. Надаємо власні коментарі щодо висловлених зауважень і рекомендацій.

Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми: <i>Рівень В</i>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики Цілі та зміст ОП «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» відповідають запитам здобувачів і потенційних роботодавців та задовольняють потребу ринку праці у спеціалістах, які мають фахові компетентності та навички щодо соціологічного супроводу управлінських рішень у різних сферах суспільного життя.</p>	
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми: <i>Рівень В</i>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2. Реалізація ОП забезпечує набуття здобувачами не тільки фахових компетентностей (hard skills), а й соціальних навичок (soft skills), що відповідають запитам стейкхолдерів та здобуваються як за рахунок ОК (використання НПП різних форм і методів навчання), так і за рахунок позанавчальної діяльності (волонтерська діяльність, участь у студентському самоврядуванні, розвиток творчих здібностей) і залучення до факультетських досліджень і проєктів.</p> <p>Слабкі сторони ЕГ вважає, що запропонована у ОП система блокового вибору вибіркових дисциплін (у блоці одразу 5 дисциплін без можливості замінити їх), як і вибір з обмеженого 2 дисциплінами переліку (по суті теж дихотомічний вибір) дещо звужує можливості здобувачів у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії. Також ЕГ встановила недостатню обізнаність здобувачів з питань вибору вибіркових дисциплін, які викладаються для інших спеціальностей ЗВО. Рекомендуємо під час наступного перегляду ОП розширити можливості вибору</p>	<p>1. Ми не можемо погодитись із твердженням ЕГ що блоковий вибір <i>«звужує можливості здобувачів у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії»</i>. Такий висновок був справедливим тільки в тому випадку якби здобувачі освіти були обмежені у своєму виборі тими пропозиціями які виписані в освітній програмі. Однак вибір дисциплін саме блоком не є обов'язковим і не виключає можливості заміни тих чи інших дисциплін або обрання здобувачами дисциплін з інших ОП та інших рівнів освіти, що регламентовано Положенням про порядок реалізації студентами КНУ імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF. ОК основної частини ОП забезпечують формування всіх без виключення компетентностей і результатів навчання. Пропозиції вибіркових дисциплін блоками та вибір дисциплін з переліку є баченням робочої групи щодо можливості формування у здобувачів поглиблених управлінських та аналітичних компетентностей, затребуваних на сучасному ринку праці, орієнтованих на реалізацію мети ОП, у тому числі за рахунок взаємодоповнюючих і синергійно взаємодіючих освітніх компонентів. Їх включення до переліку обґрунтовано рекомендаціями стейкхолдерів. Процедура вибору дисциплін в повній мірі сприяє формуванню індивідуальної освітньої траєкторії</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
<p>здобувачів вибіркового дисциплін, шляхом формування їх єдиного списку, а також протягом семестру провести інформування здобувачів щодо можливостей та процедури вибору вибіркового дисциплін у ЗВО.</p>	<p>здобувачів. 2. Щодо зауваження про «недостатню обізнаність здобувачів з питань вибору вибіркового дисциплін, які викладаються для інших спеціальностей ЗВО». Факультет проводить системну роботу з інформування здобувачів щодо здійснення такого вибору: а) під час вивчення ОК 1 «Вступ до університетських студій» (в межах тем 3,4,5 відповідної РНП); б) під час щосеместрових зустрічей гаранта зі студентами за результатами сесії; в) під час індивідуальних консультацій гаранта зі здобувачами. Навіть у звіті ЕГ (с.3, с.6) пише про достатню поінформованість здобувачів, яку вони підтвердили на зустрічах та їх високу залученість до процесу перегляду змісту ОК.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання: Рівень В</p>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3. Для інформування абітурієнтів про ОП активно використовується сторінка факультету соціології та соціальні мережі, зокрема НПП та здобувачі долучені до модерування каналів та сторінок у соцмережах для абітурієнтів, що дозволяє оперативно відповідати на їх запити та розповсюджувати інформацію про ОП.</p> <p>Слабкі сторони Недоліків не виявлено. Однак як роботодавці, так і представники академічної спільноти, які були присутні на фокус-групі із стейкхолдерами та відкритій зустрічі, відмітили незрозуміння у суспільстві ролі і значення цієї та подібних ОП, тож важливими для розвитку ОП було б проведення адвокаційних чи науково-популярних заходів, для підвищення рівня її популяризації та залучення абітурієнтів починаючи з 2024 року і надалі.</p>	<p>Факультет здійснює системну роботу зі стейкхолдерами на всіх рівнях співпраці. Незрозуміння стейкхолдерами специфіки ОП вважаємо загальною особливістю, характерною для всіх ЗВО України, адже вони співпрацюють з університетом, факультетом, висловлюють свої побажання та рекомендації. А вже ЗВО вирішує як і в якій формі їх запити можуть бути реалізованими в освітньому процесі. Це можуть бути як зміни до ОП, так і створення спеціалізованих ОП, прикладом якої є ОП «СЗУП».</p> <p>Сили робочої групи недостатні для того, щоб змінити уявлення «...у суспільстві ролі і значення цієї та подібних ОП». Це є актуальним завданням всієї соціологічної спільноти. Факультет проводить низку профорієнтаційних заходів, спрямованих на популяризацію серед абітурієнтів соціології як професії та ОП факультету соціології. Це: а) проведення днів відкритих дверей (онлайн та офлайн по одному разу на місяць); б) участь у проведенні загальноуніверситетського заходу «КНУ-ЕКСПО» (двічі на рік); в) зустрічі зі старшокласниками шкіл України (онлайн та офлайн за домовленістю з адміністраціями шкіл, не менше трьох на місяць); г) тематичні літні/весінні школи (наприклад, Літній табір з медіаграмотності для допитливих старшокласників та їх активних батьків https://sociology.knu.ua/uk/news/litniy-tabir-z-mediagramotnosti-dlya-dopitlivih-starshoklasnikiv-ta-yih-aktivnih-batkiv); на весінніх шкільних канікулах планується «Віртуальна соціологічна кав'ярня»; д) тренінги та воркшопи від викладачів та роботодавців (інформація на сайті факультету у розділі «Новини»); е) конкурс есе для старшокласників (щороку); ж) інформаційна та консультативна робота на сторінках факультету в соціальних мережах та в Телеграм та багато іншого (детальна інформація на сайті факультету в розділі «Новини»).</p> <p>На підсумковій зустрічі під час акредитаційної експертизи</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	та у звіті неодноразово ЕГ вказує (с.5, с.6 та далі) на відповідність змісту ОП, логіки викладання освітніх компонент запитам ринку праці та стейкхолдерам. Вважаємо за можливе рекомендувати GER змінити загальну оцінку критерію 3 з рівня В на рівень А.
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою: <i>Рівень В</i>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.</p> <p>1. Форми та методи навчання повною мірою забезпечують досягнення цілей та ПРН ОП, при викладанні навчальних дисциплін позитивною практикою є те, що НПП майстерно використовують практичні методи навчання та залучають здобувачів до проведення досліджень. 2. Викладання відповідає студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи, НПП отримують зворотній зв'язок від здобувачів (як відкритий, так анонімний) та враховують їхню думку, зокрема щодо змісту ОК. 3. Навчання, викладання та дослідження дійсно пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО (через академічну мобільність здобувачів та НПП, участь у проектах).</p>	
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність: <i>Рівень В</i>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.</p> <p>1. Учасники освітнього процесу повною мірою обізнані щодо контрольних заходів, оцінювання та вимог академічної доброчесності, вони є чіткими, зрозумілими і заздалегідь оприлюдненими. 2. Позитивною практикою є проведення підсумкового контролю за результатами вивчення дисциплін щонайменше 2 викладачами (один з яких викладав дисципліну, а другий призначається завідувачем кафедри та затверджується деканом факультету), що сприяє більшій об'єктивності оцінювання.</p>	З врахуванням відзначених ЕГ позитивних практик вважаємо за можливе рекомендувати GER змінити загальну оцінку критерію 5 з рівня В на рівень А.
Критерій 6. Людські ресурси : <i>Рівень В</i>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.</p> <p>1. Тісна взаємодія зі ОП із стейкхолдерами, включеність їх до всіх етапів реалізації ОП, в тому числі викладання дисциплін. 2. Наявність власного університетського проекту «KNU Teach Week» з підвищення кваліфікації НПП.</p> <p>Слабкі сторони</p> <p>Викладачам, які мають недостатню кількість кредитів підвищення кваліфікації необхідно протягом 2024</p>	Підвищення кваліфікації НПП регламентується «Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників КНУТШ (http://surl.li/ebnfn). На факультеті щороку складаються графіки підвищення кваліфікації НПП у залежності від стажу роботи викладача та терміну дії його контракту. Щодо зауваження про надання сертифікатів про підвищення кваліфікації без зазначення годин/кредитів: процедура зарахування підвищення кваліфікації регламентується розділом 2 Положення... (наприклад, стажування з відривом від виробництва – 1 кредит /1

Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
<p>року пройти підвищення кваліфікації відповідно до норм, встановлених ЛУ. Рекомендуємо завідувачам кафедр, які задіяні до реалізації ОП, здійснювати моніторинг виконання планів підвищення кваліфікації НПП, починаючи з 2024 року і надалі.</p>	<p>тиждень, без відриву - 0,2 кредити/1 тиждень тощо). Рішення приймається на засіданні вченої ради факультету на основі відповідних документів, сертифікатів. Всі три експерти на підсумковій зустрічі зазначали наявність зразкових практик взаємодії факультету зі стейколдерами, приділивши увагу аналізу саме цього напрямку роботи факультету левову частку часу, відведеного на зустріч, але на жаль це не знайшло відображення у підсумках до критерію 6.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси: <i>Рівень В</i></p>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7. 1. ЗВО створює сприятливі умови для збереження здоров'я й життєдіяльності здобувачів (наявність санітайзерів, облаштування укриття, механізм дій під час сигналу повітряної тривоги) та реагує на їхні запити. 2. Матеріально-технічне забезпечення, в тому числі й програмне забезпечення (OCA, SPSS, R-Studio) сприяє набуттю практичних навичок обробки масивів даних, що є важливим для фахівців-соціологів.</p>	
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми: <i>Рівень В</i></p>	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8. 1. ЗВО дотримується наявних процедур розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду ОП до яких повною мірою залучені усі стейкхолдери. 2. Дієвість і обізнаність студ. самоврядування, як важливого важеля забезпечення якості освітнього процесу. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8. 1. На даний час зворотній зв'язок щодо викладання дисциплін є точковим (опитують самі НПП чи вибірково через систему Triton), втім на зустрічі було зазначено, що планується запровадити суцільне опитування здобувачів по всіх дисциплінах, ЕГ рекомендує таке удосконалення, оскільки це покращить зворотній зв'язок та забезпечить якість ОП. 2. Попри те, що у ЗВО та на ОП опитування носять системний характер і як було зазначено на зустрічі вони є суцільні, у ЕГ є сумніви у репрезентативності досліджень з вибіркою у 25% (особливо у невеликих студентських групах), тож ЕГ рекомендує щоб відсоток опитаних складав не менше 60% від заявлених респондентів, оскільки менший об'єм залучених здобувачів не забезпечить достатньої репрезентативності отриманих результатів.</p>	<p>Не погоджуємося з висновками ЕГ щодо «точковості» зворотного зв'язку щодо викладання дисциплін. І у відомостях самооцінювання, і під час зустрічей ЕГ наголошувалося, що дослідження якості проводяться системно: а) опитування за результатами вивчення дисципліни (що семестру, ініціюються викладачами); б) фокус-групи за результатами семестру (проводяться гарантом з кожним курсом, якісні, не передбачають репрезентативності, хоча по факту такими є); в) опитування студентів випускного курсу щодо якості ОП загалом (ініціюються гарантом, проводяться Навчальною лабораторією соціологічних та освітніх досліджень); г) загальноуніверситетське дослідження UNIDOS для 1 курсу, 2-4 курсу; д) опитування НПП тощо. Під час зустрічей з ЕГ ми наголошували, що на факультеті вже апробовано методику суцільного дослідження за всіма ОК ОП «Прикладна соціологія» через систему Тритон, зараз тестування відбувається на рівні одного факультету університету і з нового навчального року буде запроваджене для всього ЗВО. Ми постійно вживаємо заходів щодо підвищення response gate і додатково стимулюємо здобувачів брати участь в таких опитуваннях. Що ж до рекомендованих ЕГ показників участі здобувачів в опитуваннях, то вони дуже привабливі але не відповідають практиці дійсно вільної участі здобувачів освіти в опитування - в провідних університетах європейських країн (із першої сотні світових рейтингів) показник участі здобувачів в опитуваннях як правило не перевищує 30-35%, а дуже часто – на рівні 15-</p>

Звіт експертної групи	Коментар КНУТШ
	20%. Щодо репрезентативності опитувань у малих групах, то для таких груп значно ефективнішим інструментом є фокус-групи.
Критерій 9. Прозорість та публічність: Рівень В	
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9. Високий рівень поінформованості здобувачів (через бесіди при вступі, семестрові зустрічі з деканом, окремі теми на ОК1) щодо їх прав та можливостей впливати на освітній процес..</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9. Структура офіційної сторінки КНУТШ є незрозумілою для зовнішніх користувачів. ЕГ рекомендує відповідальним за технічний супровід до початку навчального року 2024-2025 року структурувати документи на офіційній сторінці КНУТШ задля зручної навігації на сайті.</p>	<p>Сайт КНУТШ структурований за видами інформації і у відповідності до делегування повноважень (наприклад, інформація про освітні програми розміщена на сторінках факультетів/інститутів які ці програми адмініструють) . Якщо врахувати цей принцип розподілу інформації то структура буде цілком зрозумілою.</p> <p>Факультет здійснює систематичну роботу щодо покращення навігації своєї сторінки сайту. Так, за результатами попередніх експертиз і висловлених рекомендацій сайт було адаптовано для потреб людей з вадами зору. Інформація на сайті є актуальною і постійно оновлюється. Навіть попри хакерські атаки на сервери університету з початком війни, нам вдалося зберегти дієвість та інформативність сайту.</p> <p>Наразі в університеті розробляється єдина концепція нової структури веб-сайтів для всіх структурних підрозділів університету. Після її затвердження відповідні зміни буде внесено на сайт факультету соціології.</p>